

М'якішева К.О. Верхуша Ю.В

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

Специфіка політичної соціалізації в сучасній Україні

Політичну соціалізацію трактують як засвоєння особою певного соціального і політичного досвіду, нагромадженого суспільством і концентрованого в культурних традиціях, цінностях, нормах статусної і рольової поведінки [1, с.254]. Цей термін був введений у політичну науку в 1959 році американським політологом Г. Хейменком.

Найважливішою понятійно-творчою ідеєю для феномена політичної соціалізації є думка Г. Андреевої про те, що соціалізація – це соціальний феномен, який містить два взаємопов'язаних процеси – засвоєння й активне відтворення індивідом системи соціальних зв'язків за рахунок власної активної діяльності [3, с.189].

Окремі аспекти політичної соціалізації достатньо широко представлено в науковій літературі. Філософсько-соціологічні аспекти відображено в працях А. Бандури, Д. Істона, Н. Недикова, Б. Скінера, Е. Швачко та ін. Політологічні проблеми висвітлено в роботах Е. Головахи, С. Макеєва, А. Надточія, В. Павловського, В. Пухляка, С. Разуваєва, С. Рощина, О. Шестопал. Деякі питання політичного виховання розкрито в дослідженнях Н. Гаврилова, І. Жадан, О. Кожемякіна, Л. Лепіхова, С. Максименко. Політична соціалізація, як і будь-який політичний явище, має свої, властиві тільки їй особливості.

Соціалізація і власне процес політичної соціалізація починається з сім'ї, яка закладає основи знань і уявлень дитини про політику, влади, держави і т.д. При цьому характер і достовірність його розуміння різних політичних явищ і подій визначається рівнем політичної культури батьків, яка панує у родині у вигляді політичних поглядів, орієнтирів. Далі політична соціалізація людини триває в школі та інших навчальних закладах. У цей час відбувається швидке придбання особистістю нових політичних знань завдяки її залученню до

вивчення суспільствознавчих дисциплін. Поступово у людини з'являється потреба зіставлення знань, отриманих на заняттях з підручників, засобів масової інформації із реальним життям. Таким чином, виникає критичний підхід до оцінки достовірності слова. Звідси вже недалеко до того, щоб людина змогла самостійно аналізувати і систематизувати різного роду політичні явища[2, с.156].

Наступним етапом прилучення до політичної культури, а, отже, новим кроком по шляху політичної соціалізації може служити участь в тих чи інших політичних партіях, організаціях, політичних подіях, в ході політичної самоосвіти та інших формах діяльності. Індивідуальний рівень передбачає формування політичного «Я» особистості, яка сприяла б її політичному самовираженню і відповідало б встановленим в даному суспільстві зразків політичної поведінки.

Проблема політичної соціалізації людини загострюється під час переходу суспільства від одного стану до іншого. Українське суспільство переживає саме такий перехідний період. Нестабільність, невизначеність суспільних процесів, швидка зміна політичної, економічної ситуації — усе це ставить надто суворі вимоги до пересічної людини. У цих умовах політична соціалізація в країні здійснюється стихійно і суперечливо. Людина втрачає цінність політичного життя і перебуває в постійному протиріччі з політичною реальністю. Перехід до нормальної моделі соціалізації вимагає спільності або хоча б збігу основних інтересів, а цього можна досягти, не ліквідувавши прірву між багатством і бідністю, рівень якої в Україні є високим [4, с.78]. Тільки 1,5% українців володіють 65% національного багатства країни. Більшість жителів країни в цих умовах відчують почуття невпевненості і страху перед майбутнім, в той час як без єдності суспільства, без гармонізації його інтересів неможливий безконфліктний тип політичної соціалізації [6, с.378].

Отже, до тих пір, поки в країні не будуть позитивно вирішуватися соціально-економічні проблеми, люди, в тому числі які знаходяться на початкових етапах соціалізації, будуть по-різному сприймати політичні

цінності, владу і саму державу. Крім того, самі провідні інститути соціалізації: сім'я, школа, вуз, армія - і сьогодні знаходяться в стані, далекому від благополучного. Сучасна політична, соціально-економічна, культурно-освітня ситуація в Україні не залишає сумнівів у тому, що найближчим часом система вищої освіти буде домінувати як провідний соціальний інститут у процесі політичної соціалізації. Це зумовлює актуальність подальшого дослідження процесів політичної соціалізації студентської молоді, оскільки саме вона покликана забезпечити розвиток і процвітання незалежної України.

Література

1. Головатий М. Ф. Політична психологія : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Микола Головатий. – К. : МАУП, 2006. – 400 с.
2. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. – К., 2004.
3. Андреева Г.М. Социальная психология. – М., 1988 - 241с.
4. Горбатенко І. А. Політична наука і освіта в Україні та її вплив на розвиток суспільства і формування особистості / І. А. Горбатенко // Актуальні проблеми політики. – Одеса : Національна юридична академія, 2005. – Випуск 25. – 383с.
5. 1. Преснякова Л.А. Теория политической социализации / Л. А. Преснякова // Политическая наука. Динамика политического сознания и поведения. Сб. науч. трудов. – 2002. – №2. – С. 24 – 35.
6. 8. Українське суспільство – 2003: соціологічний моніторинг / Ред. В.Ворона, М. Шульга. – К. : Інститут соціології НАН України, 2003. – 682 с.